

EEN RAT IN DE VAL

De Waal & Baantjer
Een rat in de val

Lebowski Publishers, Amsterdam 2011

© S.P. de Waal & A.C. Baantjer, 2011
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2011
Omslagontwerp: Evert-Jan Hielema / XLent Hilversum
Omslagfoto: Simon de Waal
Foto auteurs: Tom de Bree
Typografie: Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem

ISBN 978 90 488 1126 7

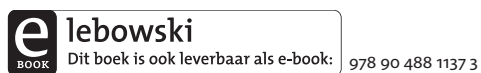
NUR 331

www.simondewaal.com

www.dewaalenbaantjer.nl

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Hoofdstuk 1

Peter van Opperdoes schoof zijn bureaula open, trok zijn benen kreunend op en plaatste ze zuchtend op de lade. Met vloeiende bewegingen, alsof ze met een denkbeeldige partner een zwoele dans uitvoerde, haalde de schoonmaakster neuriënd de dweil onder zijn bureau door.

De oude rechercheur keek haar glimlachend aan. ‘Dank je wel. Hoe zeg je dat in jouw taal?’

Ze draaide een elegant rondje om de steel van de dweil. ‘In mijn taal? *Obrigado*. Of *muito obrigado*, als je bedoelt “heel erg bedankt”.

Van Opperdoes knikte hoffelijk. ‘Muito obrigado dan.’

Met een paar laatste vegen was de researchekamer aan kant. Met een plons verdween de dweil in de emmer op wieltjes, die ze naar zich toe rolde terwijl ze in de deuropening stond. Ze fronste glimlachend.

‘*Estou muito agradecido*, kan ook.’

Van Opperdoes opende zijn mond, om die een seconde later maar weer te sluiten. Haar uitspraak klonk hem bijna letterlijk als muziek in de oren, zo zoet en zwevend was de Portugese taal, maar iedere poging van hem om de zin te herhalen zou lachwekkend zijn. Daarom knikte hij maar.

‘Nou dat dan. Heel mooi. Wat betekent het, Rosalinda?’

Ze haalde haar schouders op.

‘Ik ben erg dankbaar, denk ik?’

Ze glimlachte en verdween met de emmer de gang op.

Jacob kon de zwiepende steel van de dweil nog net ontwijken. Hij keek even naar zijn collega, en vervolgens naar de vertrekkende schoonmaakster.

‘Rosalinda?’

Van Opperdoes knikte. ‘Zo heet ze. Ik ga toch geen Hennie tegen haar zeggen als ze Rosalinda heet?’

Jacob keek de schoonmaakster nog een keer na en haalde zijn schouders op.

‘Ik vind het prima. Of ze nou Hennie of Rosalinda heet, als ze de boel maar schoonmaakt.’

Hij deed een stap in de richting van zijn bureau en gleed uit met zijn rechtervoet.

Van Opperdoes trok een wenkbrauw op en wees op de vloer. ‘Glad. Ze heeft net gedweild.’

Jacob greep zich vast aan zijn bureaustoel, maar omdat die op wieltjes stond, hielp dat niet veel. Onhandig gleed hij tegen zijn bureau aan.

‘De wraak van de schoonmaakster,’ glimlachte Van Opperdoes. ‘Zelfs als ze al weg is en het mooiste alibi heeft...’

Jacob ging zitten en schoof zijn stoel aan. Hij wreef makkend over zijn knie. ‘Die naam vergeet ik inderdaad waarschijnlijk nooit meer.’

Toen ging de telefoon op het bureau van Van Opperdoes.

De collega had behoorlijk serieus geklonken, en omdat de Marnixstraat een lange straat is, namen Van Opperdoes en Jacob de auto in plaats van de straat uit te wandelen. Bij de brug over de Brouwersgracht zag Jacob de collega al naar hem zwaaien, links op de Korte Marnixkade. Hij parkeerde in een van de schuine parkeervakken, met de neus in de richting van het brede water van de Singelgracht.

Van Opperdoes stapte uit en huiverde vanwege de koude wind die vrij spel had over het brede water. Hij trok de kraag van zijn montycoat omhoog.

Zacht grommend lag een grote dekschuit van de gemeente in de gracht, een grote grijper met ijzeren klauwen wiegde heen en weer boven het water.

Van Opperdoes zag de lange agent van bureau Raampoort, die hij bij een vorige zaak ook al eens had ontmoet, bij het water staan. Hij groef in zijn geheugen om te bedenken waar dat ook alweer was. Was dat niet bij het lijk op het Stenen Hoofd?

De agent knikte hem vriendelijk toe. Naast de agent stond een man in een feloranje, hoge nylon broek met dikke bretels, en daaroverheen een warm jack in dezelfde kleur.

's Nachts, als hij de slaap niet kon vatten, zakte Van Opperdoes nog weleens in zijn makkelijke stoel weg en zapte hij langs de tientallen zenders op de tv. Meer dan eens bleef hij hangen bij documentaires over vissers in de Noordelijke IJszee, die onder onmenselijke omstandigheden wekenlang op jacht waren naar krabben. Vaak raakten vissers gewond, een keer was zelfs een hele boot gewoon verdwenen in de woeste golven. De man in het oranje pak, met z'n wilde onverzorgde baard, leek op zo'n kapitein van zo'n vissersboot. Maar dan wel een kapitein die vreselijk verdwaald was.

Van Opperdoes' oog viel op een man die in de portiek van nummer zes op het trappetje zat; zijn hoofd ging langzaam, diep verborgen in zijn handen, heen en weer. Hij droeg eenzelfde oranje pak als de man met wie de lange agent stond te praten.

Een rondvaartboot passeerde op de Singelgracht en de deining deed de grote dekschuit zachtjes tegen de kade aan schommelen.

'Dit is Willem Schut,' stelde de lange agent hem voor. 'Hij heeft ons gebeld.'

Willem knikte en stak een enorme hand uit, die hij schielijk

weer terugtrok. Mompelend trok hij zijn werkhandschoen uit.
'O, sorry...'

Van Opperdoes keek met enige terughoudendheid naar de enorme hand die uit de handschoen tevoorschijn kwam, en voelde in gedachten zijn botjes al van plaats verschuiven.

Kennelijk was Willem de huiverige reacties op zijn handen wel gewend, want hij schudde de hand van Van Opperdoes, die helemaal verdween in de enorme vuist van de schipper, opvallend behoedzaam.

'U bent van de recherche?'

Jacob schudde eveneens de hand van Willem, waarbij een kleine glimlach op het gezicht van de schipper verscheen. Van Opperdoes keek naar Jacob, en zag dat hij moeite deed om zijn gezicht in de plooi te houden.

De oude rechercheur wees op zijn collega. 'Hij probeert toch niet te knijpen, hè?'

De schipper grijnsde en liet los. 'Dat deed hij wel.'

Jacob schudde zijn vingers los, achter zijn rug. 'Waarover had u ons gebeld?'

Willem Schut wees naar zijn collega, die nog steeds ineengedoken in de portiek zat.

'Hij zag iets. Wij werken op die schuit daar, grachten schoonhouden. Vandaag was deze plek aan de beurt. Ik leg de boot goed neer, hij haalt de rotzooi uit de gracht met die happer en smijt dat op de schuit. Ineens laat ie dat ding terugvallen in het water, rent langs me heen en vliegt de wal op. Niets zinnigs meer uit hem te krijgen. Behalve een stotterend woord.'

'Welk?'

'L... l... lijk.'

Hoofdstuk 2

Willem Schut klopte goedmoedig op de schouders van zijn collega. 'Ik geloof niet dat ik echt tot hem doordring, rechercheur.'

Toen het kloppen kennelijk niet hielp, legde hij zijn enorme hand in de nek van de ineengedoken man en schudde hem wat heen en weer.

'Pietje, deze mensen willen even met je praten. Het is politie, Pietje!'

Peter van Opperdoes vreesde dat de nek van Pietje als een takje zou breken en legde zijn hand berustend op de arm van Willem.

'Laat mij maar even.'

Willem trok zijn wenkbrauwen op. 'Normaal gesproken werkt het, hoor.'

Van Opperdoes glimlachte en ging naast Pietje op de trap in de portiek zitten.

'Pietje, ik ben van de recherche. Willem heeft ons gebeld. Kun je me vertellen wat je hebt gezien?'

Willem, Jacob en de lange agent keken vol verwachting toe.

Pietje bleef voorovergebogen zitten. 'Hij was dood. Morsdood.'

Willem zette grote ogen op. 'Nou, dat is al drie woorden meer dan ik het afgelopen halfuur uit hem heb gekregen.'

Van Opperdoes keek Willem even aan, die met een klap zijn mond sloot. 'Ik zeg al niks meer.'

Pietje keek omhoog met vochtige ogen. 'Ik had wat vast met m'n grijper, iets groots, iets zwaars. Ik liet hem rustig naar bo-

ven komen, en toen keek die kop me zo recht in me smoel aan. Alsof-ie kwaad was dat ik hem naar boven haalde.'

Van Opperdoes knikte begrijpend. 'Ik snap dat je daarvan schrok. Wat voor zwaars haalde je naar boven?'

'Een auto.'

'Met een lichaam erin?'

Pietje knikte. 'Achter het stuur. Hij keek me aan en knikte pas voorover toen al het water eruit liep. Tot die tijd keek hij me de hele tijd met van die boze ogen aan.'

De kleine man verborg zijn hoofd weer in zijn handen. Van Opperdoes keek naar Willem, die zijn schouders ophaalde.

'Ik heb 'm niet gezien, die dooie. Hij is de baas van de grijper, ik niet.'

Jacob liep even weg en keek in de enorme dekschuit, die nog steeds zacht wiegend tegen de kant lag. Nu pas zag hij dat de boot eigenlijk uit twee delen bestond; een schip van Waternet met de grijper, en eraan vastgemaakt een grote verweerde dekschuit waar alle rotzooi uit de gracht in werd gedumpt. Hij zag natte oude fietsen, autobanden, stukken hout en zelfs een bijna vergaan invalidenkarretje – maar geen auto.

'Waar is die auto?'

Pietje keek op. 'Die heb ik weer laten vallen.'

'Van schrik,' vulde Willem aan. 'Plons. Zo weer terug.'

'Waar terug?' wilde Jacob weten.

Pietje stond op en wankelde naar de boot. Zijn pak leek drie maten te groot. Hij stond aan de rand en staaarde in het water. Een knokige vinger strekte zich uit en wees een ruime cirkel aan boven het water.

'Daar ergens.'

Willem haalde droog zijn schouders weer op. 'Kwestie van effe zoeken...'

Jacob liet zijn blik over de enorm brede gracht gaan en keek Van Opperdoes weifelend aan.

‘Effe...?’

Jacob kreeg gelijk. De Korte Marnixkade werd afgesloten en even later stond de straat vol met brandweerauto’s, een gigantische kraan en een lange rij politieauto’s. In de Singelgracht voeren boten van de gemeente en de politie, die al het vaarverkeer tegenhielden. Duikers van de brandweer zochten de plek af die Pietje en Willem bij benadering hadden aangegeven. Jacob stond aan de rand van de kade, naast een van de duikmeesters van de brandweer.

‘En?’

Langzaam liet de brandweerman het stevige touw door zijn handen vieren. Aan het uiteinde zat een van de duikers, die op zoek was naar de auto.

‘Lastig. Het is daar toch nog vrij diep. Als die grijper de auto loslaat, dwarrelt die als het ware naar beneden. Dat kan nog weleens een stuk schelen. Zijn er nog boten langsgekomen?’

Jacob knikte. ‘Een rondvaartboot zeker. Vrij snel ook.’

De brandweerman haalde zijn schouders op. ‘Daar ga je al. Dat kan ook weer een paar meter schelen. En je ziet letterlijk geen hand voor ogen in dit water. Alleen maar blubberige mist.’

Jacob had weleens eerder meegemaakt dat duikers in de grachten op zoek moesten naar een lichaam. Het leek hem verschrikkelijk werk: in koud en donker water moesten ze op de tast zoeken, terwijl ze ieder moment verrast konden worden door een lichaam dat in het water dreef.

Je moest er maar tegen kunnen.

In dit geval leek het zoeken hem iets minder angstaanjagend, omdat ze naar een auto tastten in plaats van naar een lichaam.

Pietje was weer in de portiek op de trap gaan zitten en keek met grote ogen naar alle bedrijvigheid, alsof hij zich ervoor schaamde zo veel commotie te hebben veroorzaakt.

Peter van Opperdoes was naast hem gaan zitten en trok zijn vertrouwde Moleskinenotitieboekje tevoorschijn.

‘Ik ga even wat noteren, Pietje.’

Pietje knikte gedwee.

‘Wat is je voornaam? Piet?’

Pietje schudde zijn hoofd en glimlachte. ‘Gerrit.’

‘Gerrit?’

Willem stond op straat, vlak naast de portiek, en stak zijn hoofd grijnzend om de hoek.

‘Kijk hoe hij eruitziet, met dat felle jack van hem. Als-ie voor op de boot zit, op de bok van de grijper, lijkt-ie net een kanariepietje.’

Van Opperdoes glimlachte begrijpend. ‘Het is je bijnaam.’

‘Ik heb ’m al jaren. Ik weet niet beter. Zelfs thuis noemt mijn vrouw me Pietje.’

Willem leunde de portiek in en legde zijn enorme hand op het hoofd van de kleine man.

‘Maar nu is het meer een zielenpietje dan een kanariepietje, niewaar?’

Van Opperdoes schreef de gegevens van Pietje op en noteerde in steekwoorden wat hij hem had verteld. Toen hij alles had opgeschreven, sloot hij zorgvuldig zijn boekje en schoof het elastiek er weer omheen. Op het bureau zou hij de verklaring van Pietje uitwerken in een proces-verbaal, maar iets zei hem dat dit nog wel even kon duren.

Na een uur zoeken had de brandweer nog steeds niets gevonden. Nieuwe zuurstofflessen voor de duikers werden af en aan

gedragen en de duikmeester keek Jacob terloops aan.

‘Weet-ie wel zeker dat het hier was, die magere spiering?’

Jacob keek heel even over zijn schouder naar Pietje, die nog verder ineendoek en naar de grond keek onder de indringende blik van de forse brandweerman.

‘Hij zegt van wel. En die grote zegt ook dat het daar ongeveer was.’

De duikmeester keek over zijn andere schouder, waar Willem onverzettelijk naar het water stond te kijken, alsof hij met zijn blik alleen al de auto naar boven kon krijgen.

‘Nou, dan gaan we gewoon door. Die kleine lijkt behoorlijk overstuur, dus hij zal echt wel wat hebben gezien.’

Jacob knikte bedachtzaam. Het verhaal van Pietje klonk betrouwbaar en de man leek oprecht ontgaan. Hij slenterde een paar meter langs de kant, tot hij naast Willem stond. Die keek even opzij, en staarde vervolgens weer naar het water.

‘Wil je weten of Pietje echt een lijk heeft gezien?’

Jacob wees om zich heen. ‘Dit kost allemaal nogal wat. We kunnen een uur zoeken, we kunnen desnoods een halve dag zoeken... maar als blijkt dat Pietje iets gezien heeft wat er niet is...’

Willem rolde met zijn schouders en knikte naar het water. ‘Het was er wel.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Ik ken die kleine langer dan vandaag. Hij heeft vast iets gezien waardoor het hem dun door de broek liep.’

Op dat moment wenkte de duikmeester Jacob en wees naar het water. Een paar seconden later kwam een van de duikers met veel geborrel naar boven en stak zijn duim op. Er was iets gevonden.

Pietje keek hoopvol op. ‘Zie je wel... ik wist wel dat ik het goed gezien had. Hebben ze het lijk?’

Jacob wees naar de duiker, die door de duikmeester via een stalen trap op de kant werd geholpen.

‘We horen het zo.’

Peter van Opperdoes klopte Pietje bemoedigend op de schouder en stond op.

‘Laten we maar eens kijken.’

De duiker in zijn zware pak hees zichzelf op de kant en gespte zijn duikbril los. ‘Een auto. Ik heb hem geboeid.’

Op de plek waar de duiker naar boven was gekomen, dobberde nu een bol met een vlaggetje erop. Als nieuwsgierige horzels bromden een paar bootjes rond de vindplek, weggeduwd door de boten van de waterpolitie. Tussen de auto’s aan de overkant – op de Nassaukade en de Marnixkade – had zich inmiddels veel publiek verzameld dat stond te wachten tot er iets te zien zou zijn.

De oude rechercheur boog zich naar de duiker. ‘Zat er een lijk in?’

De duiker spugde in zijn masker en veegde het slijm uit over de binnenkant van het glas.

‘Ik heb al genoeg moeite om ervoor te zorgen dat dit ding niet beslaat. En dan nog zie ik niet veel, daar beneden. Ik heb de auto gevoeld, dat is alles. Als-ie boven water komt zien we vanzelf wel of er wat in zit.’

Grijnzend zette hij zijn masker weer op, nam een touw van de kant en liet zich weer in het water zakken. Langzaam, op zijn rug, flipperde hij in de richting van de boei, het touw achter zich aan trekkend. Bij de boei aangekomen dook hij naar beneden.

Met een luid geloei kwam de kraan achter de twee rechercheurs tot leven. Als koppen van een schildpad verschenen vier grote stempels onder de kraan, die zich vastklauwden op het

wegdek van de Korte Marnixkade. De kraan strekte zich eerst loodrecht omhoog om de bomen te ontwijken en zakte toen met een elegante zwaai tot ver boven de Singelgracht. De twee duikers die naast de boei dreven, vingen de haak op en bevestigden die onder water aan de touwen die ze om de auto gespannen hadden.

Na een paar minuten kwamen ze boven en staken hun duim op.

De kabel van de hijskraan spande zich en trok de auto langzaam naar boven.

Van Opperdoes keek even naar de kades aan de overkant, en zag dat het publiek zich begon op te maken voor een spannend uitzicht. Ook stonden er fotografen met grote telelenzen. Hij wilde toch het liefst dat die mensen, waaronder ook veel kinderen, het beeld van een mogelijk half vergaan stoffelijk overschot bespaard bleef.

Hij gebaarde naar de kraandrijver. ‘Stop even...’

De duikmeester keek hem vragend aan.

‘We weten niet zeker of zich iets in die auto bevindt, maar voor het geval dat... Heb jij iets om er overheen te gooien?’

De brandweerman dacht even na en liep toen naar een van de wagens. Hij kwam terug met iets wat hij met een enorme zwaai naar de duiker gooide. Via de portofoon gaf hij hen een paar korte opdrachten, voordat hij een cirkelend gebaar maakte naar de kraandrijver. Die liet de spanning op de kabel weer langzaam opvoeren.

Na een paar seconden werd het dak van een auto zichtbaar, en toen plaatsten de duikers een groot stuk plastic om de haak heen. Centimeter voor centimeter kwam de auto tevoorschijn, waarbij het plastic zich als een enorme jurk om de auto drapeerde, daarmee het interieur geheel verhullend.

Toen de auto helemaal uit het water was getakeld, droop het water in enorme stralen klaterend naar beneden.

Langzaam draaide de kraan weer richting de Korte Marnixkade. Er werd ruimte gemaakt langs de waterkant, en de kraandrijver liet al het water weglopen voordat hij de auto op de kade neerzette.

De duikmeester maakte de haak los: de haak en de kraan trokken zich geruisloos en discreet terug op de kraanwagen.

‘Hij is helemaal voor jullie.’

Jacob keek vragend naar Van Opperdoes, en die gaf een goedkeurend knikje.

‘Kijk maar even.’

Omzichtig gebukt, tilde Jacob het enorme stuk plastic omhoog, ervoor zorgend dat niemand mee naar binnen kon kijken. Hij verdween er bijna helemaal onder. Ter hoogte van de passagiersplek keek hij de auto in.

Het wreed grijnzende gezicht van een overleden man keek hem bijna recht in de ziel.